

Fokdieren met ren tussenruimte geen beter fokresultaat

Verplaatsen van teven met 0-nest aan te bevelen

In 2009 is een project uitgevoerd om de invloed van burens in de reproductieperiode te meten. De vraag was of burens zonder pups invloed op de pupuitval van teven met worp zouden hebben. Het project is in 2 burens gesplitst: een ren tussenruimte (vanaf januari) versus geen ren tussenruimte én guste teven en 0-nest teven verplaatsen (op 20 mei) versus niet verplaatsen.

Het fokresultaat (aantal pups op 3 weken per gepaarde teef) van de teven met een ren tussenruimte was met 5,7 niet beter dan de 5,8 voor de controle dieren. Het verplaatsen van guste teven had geen invloed op de uitval bij de burens, deze was voor beide groepen 0,3 pup tussen geboorte en 3 weken leeftijd. De pupuitval bij de burens van 0-nesten was 0,5 pup voor de teven met of zonder een ren tussenruimte. De uitval was met 0,3 pup per teef iets lager bij de burens van 0-nesten die verplaatst zijn. Deze verschillen zijn niet significant, maar aangezien deze teven toch verzet moeten worden is het aan te raden dat al in het begin van de lactatieperiode uit te voeren.

Ing. Jan de Rond, onderzoeker Onderzoeksaccommodatie Edelveen te Ederveen

Inleiding

In de natuur zijn drachtige en zogende teven strikt territoriaal zodat ze elkaar niet tegenkomen. Op de nertsenfarm zien ze elkaar veel vaker en wellicht vaker dan hen lief is. Dat zou nadelig kunnen zijn voor de fokresultaten. In het verleden is daarom door meerdere onderzoekers nagegaan of de fokresultaten erop vooruitgaan als burens minder contact met elkaar hebben. Dit is gedaan door (1) een gesloten i.p.v. een gaten tussenwand, (2) een lege ren tussen twee burens en (3) een lege ren in combinatie met gesloten tussenschotten. De gesloten schotten hadden geen significante invloed op de fokresultaten volgens Gilbert & Bailey (1967), Hernesniemi (1980),

Hoffmeyer & Moller (1986), Jeppesen (1988) en Neil (1989). Een lege ren had geen effect volgens Alden (1989) en de combinatie van een lege ren en gesloten schotten had evenmin effect volgens De Jonge (1986, 1989) en Neil (1989). Aan de andere kant bestaat nog steeds de indruk dat de locatie van guste teven en 0-nesten niet toevallig is en dat de directe burens van deze dieren erdoor beïnvloed worden. Het onrustige gedrag van teven die geen jongen meer hebben zou daar verantwoordelijk voor zijn. Het gevolg, verhoogde pupuitval bij de burens, is zodoende een meetpunt om de invloed van de burens te meten. Als er toch invloed van de burens bestaat komt de optie om een ren leeg te

laten weer in beeld. Weliswaar is het effect daarvan eerder onderzocht, maar tegenwoordig kunnen we rennen met elkaar verbinden en heeft de lege ren een functie die hij vroeger niet had. Het inschakelen van de lege ren is in juni een praktische oplossing om grote nesten extra ruimte te geven en om de dieren zoveel mogelijk op dezelfde locatie op de farm te laten na het verspenen. Het om die reden leeg laten van een ren tussen twee teven heeft als vanzelf de mogelijkheid gegeven om nog eens na te gaan of die lege ren geen invloed heeft op de fokresultaten.

Opzet

In januari zijn nieuwe jonge teven op Edelveen gehuisvest. In een dubbele rij in de hal en in 1 shed zijn de teven met 1 lege ren tussenruimte geplaatst. Hun prestaties zijn vergeleken met de controle dieren die gewoon naast elkaar zaten. De overige zaken in de reproductieperiode zoals het paarsysteem, voerbeleid naar BS en verzorging in de lactatie, zijn voor alle teven gelijk geweest. Het fokresultaat uitgedrukt als het aantal pups op 3 weken leeftijd per gepaarde teef van beide groepen is berekend en vergeleken.

In de lactatieperiode zijn bij de helft van de controle dieren op 20 mei de guste teven en de 0-nest teven verplaatst naar een leeg gedeelte aan het einde van de rij of shed. Op die datum zijn de pups geteld van de 1e burens van de teven die (rechts en links) verplaatst zijn en van de 1e burens van guste en 0-nest teven die niet verplaatst zijn. Het aantal burens was daardoor per groep verschillend. Van beide groepen is de pupuitval tot 3 weken leeftijd gemeten. In de vergelijking is ook de uitval van burens in de groep dieren met een ren tussenruimte opgenomen.

Resultaten

In tabel 1 is het fokresultaat te zien van de

Tabel 1: Fokresultaat wel/geen ren tussenruimte

groep	aant totaal	% gust	per gepaarde teef (1 apr)		
			lgb	2e tell	pup uitv
controle	1081	8%	6,2	5,9	0,3
ren tussen	244	7%	6,1	5,7	0,4

Tabel 2: Buren invloed

B uren invloed op pupuitval tot 2e telling						
groep buren van:	aant buren	per worp		pup uitval tot:		
		lgb	2e tell	20-mei	20/5-2eT	2e tell
Gust - niet verplaatst	112	6,2	5,9	0,2	0,1	0,3
Gust - verplaatst	116	6,5	6,2	0,3	0	0,3
Gust - ren tussen	21	7	6,8			0,2
0-nest -niet verplaatst	21	7,1	6,6	0,2	0,3	0,5
0-nest - verplaatst	29	7,2	6,9	0,2	0,1	0,3
0-nest - ren tussen	15	7	6,5			0,5
controle	1011	6,6	6,3			0,3

teven die wel of geen lege ren als tussenruimte hadden. In de tabel staan de aantal teven (gepaarde teven op 1 april), het gustpercentage en de pup telling op dag 1 en de 2e telling op 3 weken leeftijd. Het verschil tussen de tellingen is de uitval.

Het gustpercentage was iets lager in de proefgroep, maar het nestgemiddelde was ook iets lager. Ook de 2e telling was niet in het voordeel voor de teven met een lege ren naast zich. De uitval tussen de 1e en 2e telling was daardoor in het voordeel voor de controle groep, maar deze verschillen zijn niet significant. Een lege ren als tussenruimte leverde geen beter fokresultaat.

In tabel 2 is de uitval van pups per type buur te zien. Het type burens (kolom 1) en het aantal burens (2e kolom) was afhankelijk van het aantal guste en 0-nest teven in de 1e of 2e helft van een rij/shed. Het aantal burens van guste teven is natuurlijk hoger. Per worp is de 1e en 2e telling vermeld. Onder het kopje 'pup uitval tot' is de uitval tot het verplaatsen en na het verplaatsen te zien. In de groep burens met een ren tussenruimte is geen telling op 20 mei uitgevoerd.

De kleine verschillen in uitval zijn niet significant. Toch is er meer uitval gezien na 20 mei bij de burens waarvan de guste

en 0-nest teven niet verplaatst zijn. Enigszins opmerkelijk is de uitval van pups bij burens van 0-nesten. Dit vindt ook na 20 mei plaats en de totale uitval is hoger dan het gemiddelde en ook hoger dan bij de burens van guste teven. Voor alle groepen was er tussen de 2e telling en de telling tijdens het enten geen noemenswaardige uitval (<0,05 pup/worp).

Discussie en aanbeveling

De reden om dit artikel nu te plaatsen is om u te helpen in de overweging voor de plaatsing van de fokdieren. Het plaatsen van de dieren met een ren tussenruimte heeft niet tot een beter fokresultaat geleid maar ook niet slechter, in overeenstemming met eerder uitgevoerd onderzoek. Als u dus uit praktisch oogpunt een ren tussenruimte wilt geven, om de dieren in juni meer ruimte te geven zonder ze te verhuizen, hoeft u niet bang te zijn voor verminderde fokresultaten. Die beslissing is aan u.

Het zo snel mogelijk verplaatsen van 0-nest teven is echter wel een aanbeveling omdat hiermee pupuitval beperkt lijkt te worden. Deze teven moeten toch verplaatst worden, waarom dan niet direct.

Ook de guste teven moeten verplaatst worden (voor het verspenen) en indien dit in de lactatie gedaan wordt kan de datum hiervoor wel eerder gekozen worden. Indien er nog één werpt, is die ook weer terug te plaatsen.

In 2010 zullen we dit project herhalen, dan met het vroegtijdig verplaatsen van 0-nest en guste teven.

Noot: Dit onderzoek is medegefinancierd door het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE).

